

ברית-המועצות: הענק הנסוג

מנהיג-קובה קאסטר
נכס לסובייטים

רוב העם בישראל עדיין מאמין במיתוסים על הענק הסובייטי המאיים. האוריינטציה הבינלאומית, ממש כמו המדיניות המרחבית הישראלית, בנוייה על סברות-כרס והנחות-ייסוד בלתי-מציאותיות. חלקן מוטעות וחלקן שיק-ריות במתכוון.

סין: הצלחות

חדשות של

גי'מי קארטר

נשיא ארצות-הברית, גי'מי קארטר, אינו נהנה מיקרה מרקיעת שחקים. הוא נחשב, בדרך כלל, למנהיג די עלוב של ארצו. העובדה שלא הצליח לסיים את פרשת בני הערוץ בה באיראן במעשה להטים נוסח אנטבה (שגם הוא היה עלול להסתיים באסון מחריד), חשפה אותו לביקורת קשה בארצו ובעולם. תדמיתו של קארטר סובלת מהמיתוס ש-ארצות-הברית נמצאת בנסיגה כמעצמת-על. כישלונותיו האחרונים בבחירות המוקדמות בניו-יורק ובקונטיקט גוב-עים מתדמת זו.

דיווח סדיר ושוטף. אך האמת שונה, כמובן, ל-חלוטין. ארצות-הברית של קארטר הולכת מחיל אל חיל בזירה הבינלאומית. שליטתה באמריקה-הלא-סינית לא נתערעה, חרף נסיונות ההתנגדות של המחתרות העממיות. קרן המטבע הבינלאומית, בניצוחו של שר-ההגנה האמרי-קאי לשעבר, רוברט מקנאמרה, ממשיכה לחלוש על די-כלכלה ברוב ארצות העולם השלישי. החברות העל-לאומיות

פועלות בחופשיות באסיה, באפריקה ובדרום-אמריקה. מאות מיליוני עניים מרוזים ממשכים לעמול ולהזיע למען שיגשוג הכלכלה האמריקאית. אך הישגו העיקרי של קארטר הוא רתימת סין למערך הגלובאלי האמריקאי. שיתוף הפעולה בין סין לארצות-הברית חרג כבר מזמן מחילופי מישלחות ומישחקי טניס-שולחן. הסינים משולבים היטב בכל המערכים האנטי-סובייטים, ומתאימים את מדיניותם בכל השטחים לתכתיבים של גי'מי קארטר.

השבוע נקטה ממשלת סין בשני צעדים, שלא היו מביישים שום חברת נאט"ו מהשורה. סין הודיעה על הצטרפותה לקרן המטבע הבינלאומית ולבנק העולמי. באמצע אפריל יגיע לפקין נשיא הבנק, רוברט מקנאמרה בכבודו ובעצמו, כדי לחתום על ההסכם עם הסינים. סין הודיעה שהיא תעמוד בכל דרישות הקרן, כולל דיווח סדיר ושוטף על הכלכלה הסינית. בכך רתמה עצמה המעצמה הסוציאליסטית לגוף המסמל יותר מכל אירגון אחר את השיטה הרכושנית העולמית.

במקביל הציעה סין לשליט תאילנד, גנרל פראם טיני-סולאנון, דלק זול תמורת הידוק הברית הצבאית בין סין לתאילנד נגד וייאט-נאם. העובדה שטינסולאנון הוא לאומן ימני, שידיו מוכתמות בדם קומוניסטים וסוציאליסטים רבים, אינה מפריעה כלל לשליטי פקין.

ברור שצעדים אלה של סין מבטאים הצלחה עצומה לגי'מי קארטר ולמדיניות האמריקאית בכלל.

הנשיא קארטר

הצלחות בפקין, לא בניו-יורק

העיתונות הישראלית לא נטתה, בדרך כלל, לקבל את הניתוח של הפלישה הסובייטית לאפגניסטאן. שפורסם במדור זה (העולם הזה 2210). למומחים הישראלים היה קשה לעכל את ההשקפה שברית-המועצות רצתה לבלום מגמות שמאלניות בממשלתו של חפיואללה אמין, ולהקים ממשלה שמרנית יותר במקומה. רובם ראו בפלישה נסיון לקדם את האידיאולוגיה הקומוניסטית מול „האיסלאם“.

עם הפלישה היו המומחים שרויים במבוכה של ממש. אחרי שהתריעו במשך חודשים ארוכים נגד סכנת האיס-לאם ונגד הברית השטנית בין שליט לוב, מועמר קאדאפי, לבין נשיא פקיסטאן, זיא אל-חאק, התחילו לתמוך בגי'האד המוסלמי נגד ברית-המועצות. הרעיון האבסורדי שמילחמה קרה ושכירת הדטאנט יאפשרו לישראל לשמור על יותר שטחים המשיך לכוון ולהדריך כל ניתוח וכל מסקנה.

עתה מודים הסובייטים בגלוי בכוונת השמרניות, ש-הסתירו מאחרי מדיניותם כלפי אפגניסטאן. הביטאון הסובייטי ליחסים בינלאומיים, ניו טיימס, היוצא במוסקבה, פירסם החודש סידרת-מאמרים, הקוראת למדיניות מהפ-כנית מתונה בארצות המתפתחות.

מחבר המאמר, יבגני אבראטסומוב, מגנה את המהפכנים הראדיקליים בנוסח חפיואללה אמין המנוח. המאמרים שניתן לשנות את פני החברה בכוח הנשק. האינטלקטואל

הסובייטי קורא לשינויים חברתיים הדרגתיים בעולם השלישי, לשמירה על עקרונות המוקראטיים, ולתיכונן כלכלי מדוקדק.

מתוך „הנוכחי“. כשהסובייטים מדברים על דמר-קרטיה, בהקשר האפגאני, למשל, אין הם מתכוונים למישטר רב-מפלגתי, להצבעות חופשיות או לחופש דיבור מלא. אך לדעתם יש להתחשב בשאיפות של שכבות רחבות באוכלוסיה, באינטרסים של קבוצות חברתיות, לכבד נוהגים מסורתיים. המאבק בדת חייב להיות מתון ו„חיוני“, אסור להרגיז את האוכלוסיה, אלא לבנות את הסוציאליזם מהאבנים והמלט הנמצאים בשטח.

הניו טיימס המוסקבאי יוצא בתקיפות נגד דיקטטורה שרירותית בנוסח חפיואללה אמין, שניסה לשבור בבת אחת את המיבנה השבטי, את חוקי המוהר ואת אפליית האשה. העיתון מגנה גם את אידי אמין, שהרס את הריקמה הכלכלית והחברתית של אוגנדה. מנהיגיה הנוכחיים של אפגניסטאן (שהועלו לשלטון על-ידי הצבא הסובייטי), הם, לדברי אבראטסומוב, מציאותיים יותר. בבראק קאר-מאל וחבריו מודעים לעובדה שרוב תושבי ארצם הם אנאלפביתים ונטולי מודעות מודרנית. האפגאנים אינם מוכנים לחברה סוציאליסטית, קארמאל מכיר בסכנות של פיתוח מואץ יתר על המידה, אלה הם דברים ברורים ומפורשים. בניגוד לפיטפוטים על הסכנה הסובייטית שרויים עתה מנהיגי ברית-המועצות בעמדת התנגדות והתחפרות בזירה הבינלאומית. הם נמצאים במצוקה בר-מרכז-אסיה, מסייטים מהברית המתהדקת בין סין לארצות-הברית ומתהליכים והתבאויות אנטי-רוסיות (לא בדיוק אותו דבר כמו אנטי-סובייטיות) ברומניה, בהונגריה ור-בפולין. ברית-המועצות היא עתה מעצמה בנסיגת-מה, ומטבע הדברים שתינקוט במדיניות שמרנית. תפקידה בקידום הסוציאליזם בעולם מצטמצם. לפעמים דומה שה-רוסים זקוקים עתה לקובה יותר מאשר קובה לזקוקה להם. מכאן החיזור הסובייטי הנלהב אחרי מדינות השוק הא-רופי, ובעיקר צרפת וגרמניה. בהקשר זה נשמעים הסיפורים על פלישה סובייטית אפשרית ליוגוסלאביה כמטור-פשים. אפשרות כזו לא עומדת בתקופה הקרובה על סדר היום.

לניצים במערב, לחברות העל-לאומיות המשגשגות על חשבון הארצות המתפתחות, יש עניין לנפח את הי-מיתוס של הסכנה הסובייטית. הישראלים, כרגיל, קופצים בחודוה רבה על עגלת הימין הקיצוני, הם סבורים שהי-מוטטות הדטאנט תסייע להם להתנחל בחברון, ממש כשם שעמיתיהם הדרום-אפריקאיים מאמינים שהמילחמה הקרה תעזור להם להמשיך ולקיים את האפרטהייד.

חלק מאשליות אלה הופרכו בויםבאבווה.

השאה חושש מפני ה-CIA

מיוחד של פארנווייה, התלוצץ השבוע איש-ביטחון ישראלי, „נדמה לו שכולם מבקשים לחסלו, והוא צודק!“

יש לקוות שהפעם לא תסתכן ישראל במגע כלשהו עם השאה, שהפך, ובצדק, למצורע בינלאומי. וזאת חרף העובדה ששר-הבריאות, אליעזר שוסטק, כבר הספיק לקפוץ עם הצעות מדיציניות מעוררת דאגה. הממשלה הזו מסוגלת כלל.

*

אין להתחמק מהאמת. לא רק „זקנות יהודיות ב-פלורידה“ הצביעו בעד הסנאטור טד קנדי (העולם הזה 2221). ההצבעה בניו-יורק מהוות הצלחה למימסד היהודי הרישמי ואין שום הצדקה שלא להכיר בעובדה זו. יש להניח שגי'מי קארטר יצליח, בכל זאת, להיבחר. אך גיוסו של הקול היהודי נגד אינטרס השלום יעלה לכל תושבי ישראל ביוקר רב.

מקורות מערב-אירופיים, בעיקר גרמניים, הפיצו השבוע את הידיעה שהשאה האיראני המודח, מוחמד רזיה פהלווי, חושש שהסי-איי-איי תחליט לחסלו. הידיד ובן-הברית לשעבר הפך לנטל עצום. פשעי השאה הפכו עתה נושא לגיטימי לדיון בכל רחבי ארצות-הברית. דעת-הקהל לא תקבל, מטעמי יוקרה, את הסגרת השאה לחומייני. אבל לדברי הגרמנים יוכל חיסולו של השאה בידי סוכנים חשאיים אמריקאיים לסיים בהצלחה את פרשת בני-הערוכה באיראן. משקיפים מעמיקים יותר סבורים, שהמימשל האיראני הנוכחי אף בשל להצי-טרפות למערך האינטרסובייטי בדרום-מערב אסיה. האיראנים לא ישתלבו לפי שעה בברית גלווייה עם ארצות-הברית, אלא יהדקו את היחסים עם פקיסטאן ועם סין, כשהאמריקאים מושכים בחוטים מאחרי הקלעים.

מסעו של השאה למצרים סיבך מאד את המצב. השאה שרוי עתה בפארנווייה מוחלטת. „זה מיקרה